

MASARYKOVA UNIVERZITA UNIVERZITA TŘETÍHO VĚKU

Komenského nám. 2, 602 00 Brno

www.u3v.muni.cz, [mail: u3v@rect.muni.cz](mailto:u3v@rect.muni.cz), **tel.:** 549 49 8141

Úřední hodiny: Po, St: 9:00 – 11:00, Út, Čt: 13:00 – 15:00 hod.

Vážení přátelé,

nad rámec základního programu U3V Vám ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou nabízíme kurz:

Bohatství knihoven zblízka: knihy, mapy, grafické listy

Počet účastníků: maximálně **60–80** osob

Lektoři: Mgr. Jiří Dufka, Mgr. Lucie Heilandová, Ing. Romana Macháčková,
Mgr. Jitka Machová, PhDr. Jindra Pavelková
Lektoři jsou pracovníci Moravské zemské knihovny.

Termíny: **5. 4. – 10. 5. 2016**, vždy v **úterý 10.00 – 11.30 hodin**

Místo konání: Moravská zemská knihovna, Kounicova 65a, Konferenční sál v přízemí

Cena: **400,- Kč**
300,- Kč (cena pro posluchače U3V na MU)

Cílem série šesti přednášek je poskytnout základní informaci o grafických, kartografických a knižních sbírkách a jejich historickém vývoji s ohledem na historické a speciální fondy Moravské zemské knihovny v Brně.

1. Úvod do světa starých map (5. 4.)
2. Grafické techniky a jejich vývoj (12. 4.)
3. Kniha před vynálezem knihtisku (19. 4.)
4. Tištěná kniha 15. – 18. století (26. 4.)
5. Česká bibliofilie (3. 5.)
6. Vznik a vývoj církevních knihoven (10. 5.)

V případě zájmu se přihlaste prostřednictvím **elektronického formuláře** umístěného na www.u3v.muni.cz, **osobně** v kanceláři U3V MU (Komenského nám. 2, 3. podlaží, dveře č. 352 a 353) případně **telefonicky** nebo **e-mailem** (*kontakty jsou uvedeny v hlavičce nabídky*).

Kurzovné je nutno uhradit **v hotovosti minimálně týden před zahájením kurzu.**

Ing. Bc. Barbora Hašková, v. r.
manažer pro koordinaci ČŽV

PhDr. Jindra Pavelková., v. r.
odborný garant kurzu

Program

1. Úvod do světa starých map (Dufka)

5. 4. 2016

V přednášce se ve stručnosti seznámíte s vývojem evropské kartografie do poloviny 19. století s důrazem na mapy českého území. Výklad bude provázen prezentací s ukázkami.

- KUCHAR, Karel. Vývoj mapového zobrazení území Československé republiky. 3. díl, Mapování a měření českých zemí od poloviny 18. století do počátku 20. století. 1. vyd. Praha: Ústř. správa geodézie a kartografie, 1959.
Volně ke stažení zde: <http://mapy.vugtk.cz/books/>
- BOGUSZAK, František a Jan CÍSAŘ. Vývoj mapového zobrazení území Československé socialistické republiky. 3. díl, Mapování a měření českých zemí od poloviny 18. století do počátku 20. století. 1. vyd. Praha: Ústř. správa geodézie a kartografie, 1961.
Volně ke stažení zde: <http://mapy.vugtk.cz/books/>
- KUPČÍK, Ivan. Alte Landkarten. Hanau/M, 1980.
- THE HISTORY OF THE CARTOGRAPHY.
Základní přehledové dílo, svazky postupně uvolňovány pro stažení.
<http://www.press.uchicago.edu/books/HOC/index.html>

2. Grafické techniky a jejich vývoj (Heilandová)

12. 4. 2016

Přednáška je věnována základům studia grafiky a grafických technik. Posluchači budou seznámeni se základní terminologií grafických technik, jejich stručným historickým vývojem i s významnými grafiky. Podrobněji se budeme zabývat především historií dřevořezy, mědirytiny, leptu, ocelorytiny nebo litografie. Jednotlivé techniky budou představeny nejen v rámci historického vývoje, ale pozornost bude také věnována jejich charakteristickým rysům, aby byli posluchači schopni po absolvování kurzu jednotlivé grafické techniky od sebe rozeznat.

3. Kniha před vynálezem knihtisku (Pavelková)

19. 4. 2016

Přednáška se zaměří na historii knihy v období před vynálezem knihtisku. Seznámíme se s nejstaršími psacími látkami, stranou pozornosti nezůstanou ani různé formy „knih“. Největší pozornost bude věnována knize rukopisné, posluchači budou seznámeni rovněž s pravidly pro popis rukopisů, či skladbou rukopisné knihy.

- VOIT, Petr, Encyklopedie knihy starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století. Praha 2006.
- M. Boháček, F. Čáda, Beschreibung der mittelalterlichen Handschriften der Wissenschaftlichen Staatsbibliothek von Olmütz ... Köln - Weimar - Wien 1994.
K tomu S. Petr, Nad soupisem středověkých rukopisů Státní vědecké knihovny v Olomouci. ČČH 94, 1996 815-829. 2. svazek Registerband ... tamtéž 1998.

4. Tištěná kniha 15–18. století (Machová)

26. 4. 2016

Přednáška je zaměřena na vývoj české knihy a knihtisku v evropských souvislostech knižní kultury 15. – 18. století. Výklad bude doprovázen prezentací s ukázkami.

5. Česká bibliofilie (Macháčková)

3. 5. 2016

Přednáška bude věnována umění moderní knižní tvorby v Čechách a na Moravě ve 20. století. Pozornost se zaměří nejen na jednotlivé edice a nakladatele bibliofilských tisků, ale také na výtvarníky a autory, jejichž díla se v bibliofilích nejčastěji objevují. Přiblížíme si i fond bibliofilů Moravské zemské knihovny v Brně s přihlédnutím k moravské bibliofilské produkci.

- Spolek českých bibliofilů 1908–2008. Krásné tisky ve vztahu k české knižní kultuře. Praha: Spolek českých bibliofilů, 2008.
- Kneidl, Pravoslav: Bibliofilie v Československu 1918–1939. Praha: Spolek českých bibliofilů, 2002.

6. Vznik a vývoj církevních knihoven (Pavelková)

10. 5. 2016

V přednášce zaměříme pozornost na historii budování knihovních fondů církevních institucí, zejména klášterů. Věnovat se budeme pramenům poznání, způsobu evidence fondů, příp. obsahové skladbě církevních knihoven. Stranou zájmu nezůstanou ani provenienční přípisy jednotlivých knihoven, typy vazeb či zápůjčky z těchto fondů.

- Dokoupil, Vladislav: Dějiny moravských klášterních knihoven ve správě Universitní knihovny v Brně. Brno: Musejní spolek v Brně – Universitní knihovna v Brně, 1972.
- Hlaváček, Ivan: Středověké soupisy knih a knihoven v českých zemích. Praha 1966.
- Lifka, Bohumír: Minulost a přítomnost knižní kultury ve Žďáře nad Sázavou. Brno: Krajské nakladatelství, 1964